

БӨЛІМ: БАЯНДАМАЛАР

Мұғалім мәртебесі және қазіргі білім жүйесіндегі атқаратын рөлі

ЖАРИЯЛАНДЫ
25.01.2021СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/90354/>

«Сіз адамға ештеңе үйрете алмайсыз,

Сіз оған тек өзін ашуға көмектесе аласыз »

Галилео Галилей.

Қоғамның қарқынды дамуы үшін бәсекеге қабілетті, әлеуметтік белсенділіктері дамыған жас мамандарды қалыптастыруда олардың ата-аналарымен қатар білім беру мекемелеріндегі мұғалімдердің ерен еңбектері мен игі істерінің алатын орны зор. Адамзат қоғамының даму сатысының қайсында болмасын мұғалімдік кәсіптің атқаратын рөлі ерекше жоғары бағаланған.

Ұлы ақынымыз Абай: «Адамның бір қызығы – бала деген, баланы оқытуды жек көрмедім» дейді. Сондықтан, мұғалімдік мамандықтың қазіргі қоғамдағы мәртебесі туралы айту үшін оның басқа мамандықтарға қарағандағы әлеуметтік құндылығын, оның қоғамдағы орны мен рөлін, педагогтің білімі мен біліктілігі мәселелерін тереңірек қарастырған жөн. Француз педагогі Жубердің «Оқыту деген екі есе оқу» деген қағидасын есепке алар болсақ, мұғалімнің қазіргі қоғамдағы мәртебесінің бір көрсеткіші – «Өрлеу» БАҰО» АҚ іске асырып отырған педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру жұмысы арқылы айқындалуы қажет. Себебі, «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасы Заңында (2019ж.) педагог «өзінің кәсіптік шеберлігін, зерттеу, зияткерлік және шығармашылық деңгейін үздіксіз жетілдіруге...» міндетті екендігі айтыла отырып, осы заңның 18-бабы педагогтің біліктілігін арттыру мәселесіне арналған. Бұл маңызды құжат өз кезегінде мұғалімдердің мәртебесін көтеріп, білім саласының одан әрі дамуына жол ашты.

Қазіргі заман мұғалімі қандай болуы керек және қазіргі қоғамдағы мұғалімнің рөлі қандай?

Бұл сұраққа біржақты жауап беру қиын шығар. Қазіргі заман мұғалімі оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға жағдай жасай алатын, білімді

шығармашылықпен қабылдауға деген ұмтылысын дамыта алатын, өз бетінше ойлауға үйрететін, материалды оқу барысында өз бетінше сұрақ құрастыра алатын, өз ойын толыққанды жүзеге асыра алатын адам.

Мұғалім — мектептің оқу-тәрбие процесін ұйымдастырушы және жүзеге асырушы тұлға; арнайы дайындықтан өткен және оқытушылық қызметпен кәсіби түрде айналысатын адам. Адамның рухани көбеюі, тұлғаны құру — бұл ең маңызды әлеуметтік функция және қоғамдағы мұғалімді тағайындау. Адамның барлық материалдық және рухани құндылықтарды жасаушы және қоғамның басты рухани құндылығы ретінде қалыптасуына ықпал ете отырып, мұғалімдер қоғамның өндіргіш күштерінің дамуына тікелей әсер етеді, жас ұрпақты әлемдік мәдениеттің барлық жетістіктерімен таныстырады және сол арқылы адамзаттың одан әрі алға жылжуына алғышарттар жасайды. Қазіргі заман мұғалімі үнемі шығармашылық ізденісте, сонымен қатар «мектеп оқушыларына не үйрету керек?» деген өзекті проблемалық сұраққа жауап іздейді.

Заманауи мұғалім еңбекке және оқушыларға деген сүйіспеншілікті біріктіреді, тек балаларды оқытуды ғана білмейді, сонымен қатар өз оқушыларынан үйренуге қабілетті. Ол әр баланың жанына тән жақсы қасиеттерді ашып, балаларды алған білімінен ләззат алуға шақыруы керек, осылайша олар мектепті бітіргеннен кейін қоғамдағы өз орнын анық түсініп, оның пайдасына жұмыс істей алады және қатысуға дайын.

Қазіргі заман мұғалімі — кәсіби маман, өз ісінің шебері. Мұғалімнің кәсіби шеберлігі оның кәсіби жарамдылығымен анықталады; кәсіби өзін-өзі анықтау; өзін-өзі дамыту, яғни кәсіби қызметті жүзеге асыруға қажетті қасиеттерді мақсатты түрде қалыптастыру. Қазіргі заманғы мұғалімнің, мұғалім-шебердің айрықша ерекшеліктері — үнемі өзін-өзі жетілдіру, өзін-өзі сынға алу, эрудиция және жоғары еңбек мәдениеті. Қазіргі заманғы мұғалім — күлімсірей алатын және өзін қоршаған барлық нәрсеге қызығушылық таныта алатын адам.

Жоғарыда айтылғандардың бәрінен мынадай қорытынды жасауға болады: мұғалім тек өз пәнінің білгірі ғана емес, психолог, зерттеуші ғана емес, сонымен қатар өзін-өзі дамытуға қабілетті, сүйе білуге, бақытты болуға және жарқын, шығармашыл тұлға.

Менің ойымша, қазіргі қоғам талаптарына сай болу үшін мұғалім бақытты адам болуы керек. Осыдан сұрақ туындайды: «неге?» Мұғалімнің өмірі — бұл біздің жұмысымыз бен жеке өміріміз бір-бірімен тығыз байланысты болғандықтан, кейде мен жұмысымның аяқталуы мен жеке өмірімнің басталуы арасында шекара қоя алмайтынымды түсінемін. Мұғалімдер бақытты болуды үйренуі керек, өйткені бақытсыз мұғалім ешқашан бақытты шәкірт тәрбиелемейді. Мектептегі бақытты мұғалімнің тәрбиеленушілері бақытты күйді бастан кешіреді: олар әрекет етеді, жасайды, өзін жақсы көретінін сезеді және оларға жақсылық тілейді. Педагог есіктен кірген балаларға қандай көңіл-күй сыйлайды, олардың күні сондай болады. Мұғалім үлгі боларлықтай жан. Өмір қалай болса да, мен

балалардан тек бақытты болашақты көргім келеді. Әрине, педагогика құдіретті емес. Бірақ сіз өзіңізге және өз күшіңізге сеніп, жасауыңыз керек. Сонда ғана жарқын болашаққа деген сенім студенттерге беріледі, олардың аяғынан тұрып, олар үшін үлкен және керемет әлем ашуына көмектеседі. Қазіргі заманғы мұғалім болу қиын — бірақ мүмкін.

Қорыта айтқанда, мұғалімнің басты қызметі жаңа қоғамға сай білімді, көкірегі ояу, тәрбиелі, әр уақытта еліне қызмет ететін, оңды-солын білетін жақсы азамат қалыптастыру. Ал, мұғалімнің негізгі міндеті – қазіргі кездегі жаңа оқыту мен тәрбиелеу технологияларын меңгеріп, өз кәсібін әрі қарай дамыту.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Бондаревский В.Б. «Білімге деген қызығушылықты және өзін-өзі тәрбиелеу қажеттілігін тәрбиелеу» 2001ж.

2. Негізгі жалпы және орта (толық) білім берудің мемлекеттік білім беру стандартының федералды компоненті. М.Вентана 2008ж.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.